

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 1. do 10. junija 2010

OBVESTILO

Trenutne vremenske razmere stopnjujejo izhlapevanje iz tal in rastlin, talni vodni rezervoar pa se ponovno pospešeno prazni. Stanje v večjem delu države še ni kritično, izjema je SV del, kjer je v površinskem sloju tal voda spet težje dostopna. To pomeni vodni stres za pšenico, ki naliva zrnje. Ječmen dozoreva, preskrba z vodo pri tem ni več problematična. Vode primanjkuje tudi vrtninam, plodovkam in koruzi. Čas košnje se preveša v drugo polovico, vremenski pogoji za sušenje trave pa so zelo dobri. Visoke temperature lahko povzročijo ožige sveže odkošene travne ruše.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Po vsej državi se je preteklo desetdnevno obdobje pričelo z deževnim in za ta čas prehladnim vremenom. Temperature zraka so bile vsaj 2 °C pod povprečjem. Na Z Slovenije je padlo čez 40 mm, v osrednjem delu 20 mm, na SV in JV pa do 35 mm dežja. V drugi polovici dekade se je vreme na hitro spremenilo v poletno vroče. Temperature zraka so se pognale več stopinj nad povprečje. V osrednji Sloveniji se je ogrelo do 33 °C, podobno tudi na severovzhodu, le na Obali so temperature ostale pod 30 °C. Nebo je bilo skoraj brez oblakov, dnevna osončenost je dosegla več kot 12 ur dnevno.

STANJE RASTLIN

V večjem delu Slovenije pšenica polni zrnje. V SV Sloveniji se je stanje posevkov po obilnih padavinah v prvih dneh dekade začasno izboljšalo. V tej razvojni fazi globina korenin omogoča posevkom črpanje vode globlje od 20 cm, kjer je talna voda trenutno sicer v območju omejene zaloge, vendar stanje ni kritično. Posevki so v občasnem vodnem stresu. Ječmen je že izven občutljivosti za vodni stres, saj iz mlečne zrelosti že prehaja v voščeno zrelost, ko pretirana namočenost tal ni več zaželena. Barva klasja se iz blede zelene že spreminja v zlatorumeno.

Drugod po državi je preskrba tal z vodo še zadovoljiva. Kjer listni pokrov nad tlemi še ni sklenjen se je površinski sloj tal ponovno zaskorjil. Tla bodo tudi v prihodnjih dneh izpostavljena močnemu izsuševanju, saj vremenski pogoji, visoke temperature in dobra prevetrenost, stopnjujejo izhlapevanje. Tako stanje je trenutno zelo neugodno za vrtnine s plitvim koreninskim spletom. Kmetijska svetovalna služba že priporoča namakanja. Podobno so v sušnem stresu tudi plodovke. So v intenzivni rasti, ko je potrebna dobra vodna preskrba. Buče so razvile tretji list, sončnice pa drugi par listov. Vse plodovke zaostajajo v razvoju zaradi prenizkih temperatur v zadnji tretjini maja. Koruza je trenutno visoka dobrih 50 cm, normalno bi v tem času morala biti že nekoliko višja.

Razmere za košnjo so trenutno po vsej državi idealne. Večina trav je odcvetela, travne bili so ponekod že ostarela. Obstaja nevarnost ožigov travne ruše po odkosu. V drugih pridelovalnih okoljih v Sloveniji vodna preskrba trenutno še ni omejena.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V prejšnjih dekadah je vrednosti izhlapevanja zviševal predvsem veter, saj temperature zraka niso dosegale dolgoletnega povprečja. Tako se je začel tudi mesec junij. V drugi polovici dekade pa so temperature zraka izredno narasle in dvignile vrednosti izhlapevanja do maksimalnih. Iz 4 mm dnevno se je izhlapevanje v zadnjih dneh na jugozahodu dvignilo skoraj do 6 mm, drugod pa še preko. Na severovzhodu kažejo izračunane vrednosti več kot 7 mm, kar je za Slovenijo že ekstremno. Vodna bilanca vegetacijskega obdobja je najbolj negativna v severovzhodni Sloveniji.

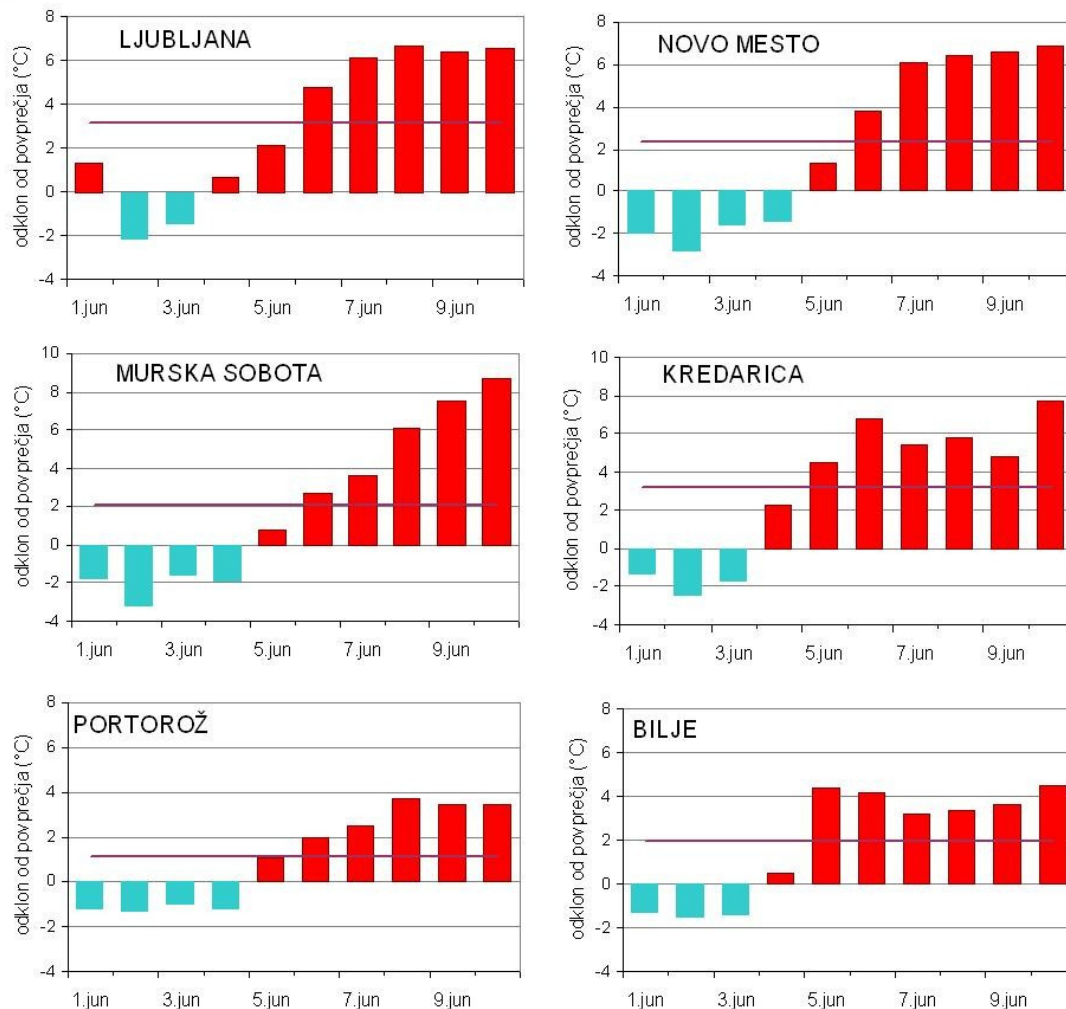

VODA V TLEH

Do sedaj so bila tla večinoma dobro preskrbljena z vodo, slabše le v SV Sloveniji, kjer pa se je stanje ob zadnjih padavinah tudi nekoliko popravilo. Zaradi izjemno visokih temperatur v zadnjih dneh dekade pa se tla hitro sušijo. To je še posebej opaziti na neporaščenih tleh, ki postajajo zaskorjena. V površinskem sloju v SV Sloveniji je voda v nekaj dneh padla od stanja težje dostopne vode do točke venenja. V večjih globinah in drugod po Sloveniji zaradi dobrih zalog stanje še ni kritično, a se bo sušenje intenzivno nadaljevalo.

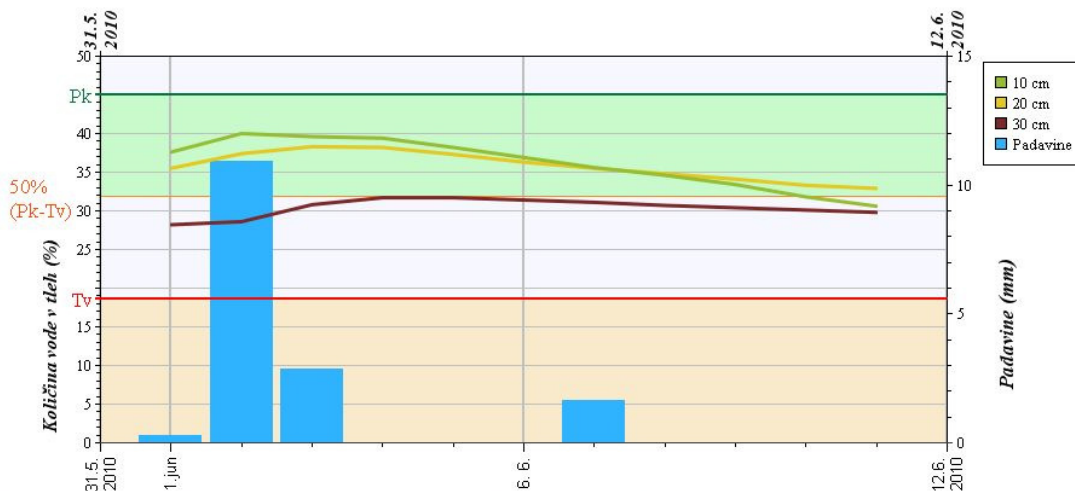

Odstopanja povprečnih dnevni temperatur zraka v prvi dekadi junija od dolgoletnega povprečja (1961-1990)

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine

Celje, 1. 6. – 11. 6. 2010

Pk = zgornja meja vode v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

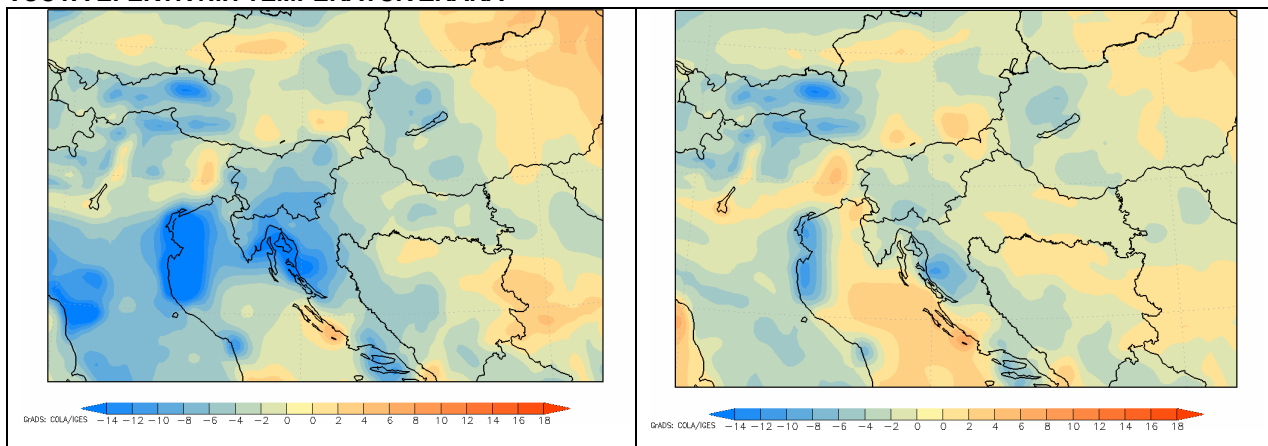
Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

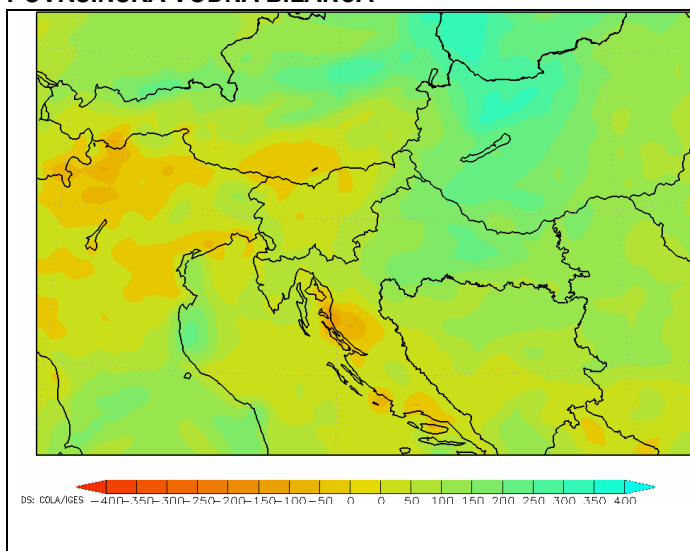
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5°C od 1. januarja do 10. junija 2010 (levo) in od 1. aprila do 10. junija 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

Konec prve dekade junija je kumulativna temperaturna vsota od začetka leta še vedno pod povprečjem, odstopanja pa so se približno za en razred (20 stopinjskih dni) zmanjšala. Izjema je le severovzhod države, kjer je stanje uravnoreženo. Tudi v vegetacijskem obdobju v večjem delu Slovenije akumulirana toplota še ni presegla povprečnih razmer, odstopanja pa so prav tako nekoliko manjša kot v predhodnem obdobju. Izjeme so le na skrajnem zahodu in severovzhodu države, kjer se je akumulacija temperature že prevesila na pozitivno stran (skala na slikah je navedena v enotah 10 stopinjskih dni).

POVRŠINSKA VODNA BILANCA

V preteklih dveh mesecih ostaja kumulativna bilanca vode v večjem delu Slovenije uravnorežena. V ožjem pasu na zahodnem, vzhodnem in severovzhodnem robu države pa je, podobno kot v predhodnem obdobju, še vedno na pozitivni strani. Stanje vodne bilance je še vedno ugodnejše od dolgoletnega povprečja za ta čas, pozitivno odstopanje znaša med 50 in 100 mm. Le na severu se je nekoliko poglobilo sicer ozko območje vodnega primanjkljaja, ki se iz Avstrijske Koroške v dveh pasovih zajeda na območje Julijskih Alp in v hribovito območje Zgornje Savinjske doline. V naši zahodni soseščini se je opazno povečalo območje z vodnim primanjkljajem, ki se približuje zahodnemu robu naše države. V južni in zlasti v jugovzhodni smeri pa se je ob intenzivnih padavinah v pretekli dekadi še povečalo območje s pozitivnim stanjem vodne bilance.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.